

VALTIONEUVOSTON ASETUS ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023, *järjestämislaki*) tulee voimaan 1.1.2025. Kyseisellä lailla julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään 1.1.2025 valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta (jäljempänä *TE-toimisto*) kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille, työllisyysalueille. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä valtiolta kunnille TE-toimistot lakkautetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muutoksella (897/2009, jäljempänä *ELY-KEHA-laki*, muutoslaki 382/2023).

Järjestämisvastuun siirto vaikuttaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (jäljempänä *ELY-keskus*) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (jäljempänä *kehittämis- ja hallintokeskus*) tehtäviin. Tehtävämuutokset on toteutettu ELY-KEHA-lakiin tehdyillä muutoksilla (382/2023) ja ne tulevat voimaan 1.1.2025.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä säädetään ELY-KEHA-lain 3 a §:ssä. Pykälässä säädetään kehittämis- ja hallintokeskukselle eräitä uusia tehtäviä, joista yhden osalta on tarpeen antaa tarkempaa sääntelyä. Kyseinen tehtävä on pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetty tehtävä seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa. Pykälän 4 momenttiin sisältyy valtuus antaa tarkempia säännöksiä kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa. Valmistelussa on hyödynnetty TE-palvelut 2024 ja KOTO24 -uudistusten toimeenpanemiseksi asetettua Ohjaus ja tiedolla johtaminen –työryhmää. Työryhmässä ovat edustettuina mm. valtiovarainministeriö, kehittämis- ja hallintokeskus, ELY-keskukset, TE-toimistot, eri kuntaverkostot ja Suomen Kuntaliitto.

Asetusluonnos oli kirjallisella lausuntokierroksella 27.2.-12.4.2024 kuuden muun työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoon liittyvän asetusluonnoksen kanssa. Lausuntoa pyydettiin muun muassa keskeisiltä ministeriöiltä, valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, tietosuojavaltuutetulta, yhdenvertaisuusvaltuutetulta, kunnilta, Kuntaliitolta, hyvinvointialueilta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, kehittämis- ja hallintokeskukselta, aluehallintovirastoilta, Kansaneläkelaitokselta, Kevalta, Työttömyyskassojen yhteisjärjestöltä, Työllisyysrahastolta, Vakuutusosastoilta, Sosiaaliturva-

asioiden muutoksenhakulautakunnalta, hallinto-oikeuksilta, Oikeusrekisterikeskukselta, Finanssivalvonnalta, keskeisiltä työnantajia, työntekijöitä, yrittäjiä, työttömiä ja palveluntuottajia edustavilta järjestöiltä, Ahvenanmaan maakunnalta, maakuntien liitoilta, Folktingetiltä ja Keskuskauppakamarilta. Lausuntoja saatiin noin 80.

Asetusehdotuksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa [TE-palvelut 2024 -uudistukseen liittyvät asetukset - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](https://tem.fi).

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

3 Keskeiset ehdotukset

Asetuksesta poistettaisiin säännökset, jotka koskevat järjestämisvastuun siirron yhteydessä lakkautettavia TE-toimistoja, niiden ohjausta ja valvontaa sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta. Asetuksesta kumottaisiin tehtävien keskittämistä Uudenmaan ELY-keskukseen tai TE-toimistoon koskevia säännöksiä siltä osin kuin tehtävät on laissa säädetty kehittämis- ja hallintokeskukselle. Asetuksessa tarkennettaisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen uutta, työvoimapalveluiden tuloksellisuuden ja toimivuuden seuranta-, arviointi- ja tiedontuottamistehtävää. Asetuksen nimikettä muutettaisiin siten, että siinä mainittaisiin myös kehittämis- ja hallintokeskus, vastaavasti kuin lain nimikkeessä.

4 Vaikutukset

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan lainsäädäntökokonaisuuden vaikutukset on arvioitu sitä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 207/2022 vp, s. 146-206). Tällä asetusehdotuksella ei arvioida olevan olennaisia vaikutuksia hallituksen esityksessä kuvatun lisäksi.

Kehittämis- ja hallintokeskukselle ELY-KEHA-laissa säädettyyn työvoimapalveluiden seuranta-, arviointi- ja tiedontuottamistehtävään kuuluvien elementtien tarkentaminen asetustasolla on omiaan lisäämään valtion työvoimapalveluiden ohjaukseen liittyvän rakenteen läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta. Tarkemmalla sääntelyllä varmistetaan, että järjestämislain 3 luvussa tarkoitettu työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta perustuvat oikea-aikaiseen ja riittävään tietoon.

5 Lausuntopalaute

Lausuntoja saatiin kaikista seitsemästä lausuntokierroksella olleesta asetuksesta yhteensä noin 80 kappaletta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista koskevan asetusluonnoksen osalta palaute koski pääosin kehittämis- ja hallintokeskuksen uusia tehtäviä. Alla on kuvattu keskeistä palautetta.

Kehittämis- ja hallintokeskus esitti lausunnossaan, että maakuntarajat ylittävät työllisyysalueet olisi arvioitava osana aluetta, johon joko alueen ensisijainen järjestäjä tai suurin osa alueeseen kuuluvista kunnista kuuluu. Palautteen johdosta

asetusehdotuksen 30 c §:ään on lisätty säännös. Ratkaisevaa olisi työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän sijainti.

Kuntaliitto esitti, että valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista tulisi voida seurata välittömästi, kun valtakunnalliset tavoitteet on asetettu eikä vasta viiveellä. Palautteen johdosta ei tehty muutoksia. Hallituksen mahdollisuuksia päättää uusista tavoitteista ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa vain sellaisiin, joihin on olemassa olevat mittarit, eikä toisaalta tavoitteiden asettamista ole tarkoituksenmukaista viivyttää kunnes mittarit ovat valmiit.

Kuntaliitto toi esiin myös, että kehittämis- ja hallintokeskuksen tietojärjestelmien tietopohja ei kata kuntien panostusta vapaaehtoisin palveluihin. Tämä aiheuttaa Kuntaliiton mukaan haasteita työllisyysalueiden menetyksellisyyden arviointiin. Palautteen johdosta asetusehdotukseen ei ole tehty muutoksia. Kuntien yleisen toimialansa nojalla tuottamat vapaaehtoiset palvelut voivat olla kaikissa kunnissa omanlaisiaan, mikä on haastavaa niiden vaikuttavuuden arvioimisen kannalta. Palvelujen vaikuttavuuteen liittyvää analyysia ja tietopohjaa kehitetään jatkuvasti.

Espoon kaupunki ehdotti, että asetuksiin lisättäisiin, että kehittämis- ja hallintokeskus dokumentoi käyttämänsä kansalliset mittarit, sekä se, että niiden laskentatavat ovat julkisia. Palautteen perusteella asetuksen 30 a §:n 1 momentin säännöstä tietojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa on täydennetty siten, että myös tietojen laskentatavat olisi julkaistava.

Tampereen kaupunki esitti, että kuntien ja työllisyysalueiden roolia herätemenettelyssä tulisi tarkentaa. Palautteen johdosta asetusehdotuksen 30 d §:ään on lisätty säännös, jonka mukaan kehittämis- ja hallintokeskuksen on saatettava työ- ja elinkeinoministeriölle tekemänsä ilmoitus tiedoksi kyseiselle kunnalle tai työllisyysalueelle.

Monet eri lausijat kaipasivat säännöksiä kehittämis- ja hallintokeskuksen monialaisten palvelujen tuesta. Lausujat tiedustelivat, mikä on monialaisten palvelujen rooli ja millaista tukea sen kautta on saatavissa. Lausuntojen johdosta asetusehdotukseen ei tehty muutoksia. Monialaisten palveluiden kehittämisen tuen tarjoamisesta säädetään työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 18 §:ssä. Kyseinen säännös ei sisällä asetuksenantovaltuutta.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esitti lausunnossaan, että valtioneuvoston asetuksen tasolla olisi tarpeen säätää kehittämis- ja hallintokeskuksen ja työvoimaviranomaisten työttömyysturva-asioihin liittyvää neuvontaa koskevat toimivaltajaot. Ottaen huomioon, että hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään neuvonnan antamisesta kunkin viranomaisen omalla toimialalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua valtioneuvoston asetusta ei täydennetty Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ehdottamalla tavalla. Asiaa kuitenkin arvioidaan työ- ja elinkeinoministeriössä vielä myöhemmin valmistauduttaessa TE-palveluiden siirtämiseen kuntien hoidettavaksi.

6 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. *Organisaatio.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan muutettaisiin lain uusi nimike. **4 §.** *Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä.* Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohta kumottaisiin, koska kyseiset tehtävät on lailla 382/2023 siirretty kehittämis- ja hallintokeskukselle. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin vanhan kotoutumisen edistämisestä annetun lain numero uudeksi saman nimisen lain numeroksi.

16 a §. *Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimialue eräissä tehtävissä;* **20 §.** *Kelpoisuusvaatimukset työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviin;* **21 §.** *Työ- ja elinkeinotoimiston virkojen täyttäminen;* **22 §.** *Virkavapauden myöntäminen työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehelle;* **23 §.** *Muut tukitehtävät.* Pykälät kumottaisiin, koska TE-toimistot lakkautetaan ELY-KEHA-lain muutoksella, joka tulee voimaan 1.1.2025.

24 §. *Kehittämis- ja hallintokeskuksen toimipaikka;* **27 §.** *Kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen toimivalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten hallintoasioiden esittelyssä;* **28 §.** *Kehittämis- ja hallintokeskuksen muut tehtävät.* **29 §.** *Kehittämis- ja hallintokeskuksen tietohallintopalvelujen tehtävät;* **32 §.** *Kielitaitovaatimukset.* Pykälistä sekä 27 §:n otsikosta poistettaisiin maininnat TE-toimistoista. TE-toimistot lakkautetaan ELY-KEHA-lain muutoksella, joka tulee voimaan 1.1.2025. Lisäksi 27 §:n 4 kohdassa huomioitaisiin ELY-KEHA-lain 3 a §:n 1 momentin 1.1.2025 voimaan tuleva rakenteen muutos.

30 §. *Kehittämis- ja hallintokeskuksen työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja arviointiin liittyvät tehtävät.* Pykälän sisältö muutettaisiin kokonaan ja otsikko muutettaisiin vastaamaan uutta sisältöä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus lakkautetaan ja työvoimapalveluihin liittyvät asiakaspalvelutehtävät siirtyvät palveluiden järjestämisvastuun siirron myötä kunnille 1.1.2025. Asiakaspalvelukeskuksessa nykyisin toimivat YritysSuomi-puhelinpalvelu (alkavan yrittäjän ja työnantaja- ja yritysasiakkaan palvelut) ja Yrittäjän Talousapu – neuvontapalvelu sisältyvät ELY-KEHA-lain 3 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuihin KEHA-keskuksen tieto- ja neuvontapalveluihin.

Uudistetussa 30 §:ssä säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden seurantaan ja arviointiin liittyen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta valmistella valtakunnallisten tavoitteiden seuraamiseksi ja arvioimiseksi tarvittava tietopohja. Tietopohjalla tarkoitetaan tässä sekä itse tietoa että tiedon tuottamiseksi tarvittavaa välineistöä. Käytännössä kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi siis huolehdittava, että se saa työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kautta tai muulla tavoin koottua tiedot, jotka valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ja arvioimiseksi ovat tarpeen.

Valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta säädettäisiin tarkemmin työvoimapalveluiden ohjauksesta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Tarkoitus on, että tavoitteiden valmistelussa työ- ja elinkeinoministeriö ja kehittämis- ja hallintokeskus tekevät yhteistyötä keskenään. Yhteistyöllä varmistettaisiin, että valtakunnallisille tavoitteille on joko olemassa tai kehitettävissä asianmukaiset seuranta- ja arviointivälineet ja -kohteet. Osana tavoitteiden valmistelua myös nämä

seurannan ja arvioinnin välineet ja kohteet tulisivat työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan käsiteltäviksi.

Tietopohjan valmistelun lähtökohta on, että tavoitteiden toteutumista voidaan alkaa seurata heti tavoitteiden vahvistamista seuraavan kalenterivuoden osalta. Valtakunnalliset tavoitteet vahvistetaan kunkin hallituksen ensimmäisellä syyskaudella. Tavoitteiden toteutumisesta pitäisi siis ehdotetun säännöksen perusteella saada tietoa pääosin seuraavan vuoden alusta lähtien.

Jos valtakunnalliseksi tavoitteeksi nostetaan asia, jonka seuraamiseksi tarvitaan uudenlaista tietopohjaa, ei tietopohja ole välttämättä valmis vielä tavoitteiden vahvistamista seuraavan vuoden alussa. Tällaisissa tilanteissa tietopohjan valmistelun aikataulusta olisi mahdollista poiketa. Koska valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa hallituskauden kerrallaan, ei valtakunnalliseksi tavoitteeksi ole tarkoituksenmukaista esittää tavoitetta, jonka toteutumisen seuraamiseksi tarvittavan tietopohjan valmistelu vie enemmän kuin yhden kalenterivuoden.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa tietoa ja asiantuntija-arvionsa valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tieto ja arvio olisi esitettävä valtakunnallisesti sekä jollakin tätä tarkemmalla, hallinnon eri tasot ja rakenteet huomioivalla tasolla. Valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista koskevien tietojen ja arvion tarkempaa esittämistasoa ei ehdoteta asetuksessa määriteltäväksi, vaan kehittämis- ja hallintokeskus voisi arvioida, mikä olisi tarkoituksenmukaisin taso.

Valtakunnallisen tason tieto tarjoaisi yleiskäsityksen tavoitteiden toteutumisesta, mitä voitaisiin käsitellä esimerkiksi työllisyyden edistämisen neuvottelukunnassa. Valtakunnalliset tavoitteet voivat eri hallituskausilla olla eri tyyppisiä ja myös keskenään eri tyyppisiä. Niiden toteutumista ei välttämättä ole mahdollista kohdentaa alueellisesti tarkasti, mikä voitaisiin huomioida esittämistarkkuudessa. Joidenkin tavoitteiden toteutumista voisi olla olennaisempaa tarkastella ELY-keskusten toimialueittain, joitakin maakunnittain tai jollakin muulla alueellisella jaotuksella. Kehittämis- ja hallintokeskus voisi valita tietojen ja arvion esittämistarkkuuden, joka parhaiten tuo esiin tavoitteiden toteutumisen vaihtelut ja syyt vaihtelulle.

Lähtökohtaisesti alueellisen yhteistyö- ja seurantakeskustelun järjestämisestä vastaava ELY-keskus ja tiedon tuottamisesta vastaava kehittämis- ja hallintokeskus sopisivat yhdessä keskustelun järjestelyistä niin, että kehittämis- ja hallintokeskus tuottaisi hyvissä ajoin tietoa keskusteluihin valmistautumista varten. Tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin määrätä ajankohdan niin, että tieto ja arvio olisivat käytettävissä alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin valmistautumiseksi kullakin ELY-keskuksen toimialueella. Ministeriö sekä kehittämis- ja hallintokeskus ja ELY-keskukset tekevät yhteistyötä alueellisten yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisessä, mukaan lukien tarvittava tietotuotanto.

30 a §. *Kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuus tuottaa tietoa työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta.* Pykälässä säädettäisiin tarkemmin kehittämis- ja hallintokeskuksen säännöllisestä tietotuotannosta, joka koskee työvoimapalveluiden

toimintaa ja tuloksellisuutta. Tämä tilastojärjestelmiin perustuva tietotuotanto muodostaisi työvoimapalveluiden seurannan ja arvioinnin ytimen.

Tieto tuloksellisuudesta ja toimivuudesta pitäisi sisällään muun muassa työvoimapalveluiden jälkeisten sijoittumisten, erilaisten työnvälitystoimenpiteiden vaikutusten, työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvien lakisääteisten palveluprosessien toimeenpanon sekä muiden työvoimapalveluihin olennaisesti liittyvien tehtävien toteutuksen seurannan. Työvoimapalveluita koskevat tiedot sisältäisivät muiden työnhakijoiden lisäksi työnhakija-asiakkaina olevia kotoutuja-asiakkaita, ulkomaalaisia sekä vieraskielisiä asiakkaita koskevan seurannan. Kotoutuja-asiakkaalla tarkoitetaan kotoutumislain 5 §:n 5 kohdan mukaan maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma.

Tiedot olisi esitettävä työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kunnan tai työllisyysalueen tarkkuudella. Järjestämisvastuullisten tahojen tietoja olisi mahdollista yhdistellä laajempien alueellisten tarkastelujen tekemiseksi.

Tiedot ja niiden laskentatavat olisi julkaistava yleisessä tietoverkossa. Julkaiseminen on mahdollista, koska tiedot eivät sisällä henkilötietoja. Tietojen julkaiseminen toteuttaisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 20 §:ssä säädettyä velvollisuutta tuottaa ja jakaa tietoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa myös muuta työvoimapalveluita koskevaa tietoa ja muita asiantuntija-arvioita työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Säännös täydentäisi tässä asetuksessa ehdotettua säännöllisen tietotuotannon kokonaisuutta. Sen soveltamisessa olisi huomioitava kehittämis- ja hallintokeskukselle valtion talousarvion perusteella varatut määrärahat.

Järjestämislain 20 §:n mukaan julkisten työvoimapalveluiden yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Näissä tarkoituksissa työ- ja elinkeinoministeriö voi tarvita erinäistä tietoa työvoimapalveluista. Myös työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävien hoitamisessa voidaan joskus tarvita muutakin tietoa kuin mitä tässä asetuksessa ehdotetaan säännöllisesti tuotettavaksi. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi ehdotetun 2 momentin nojalla pyytää kehittämis- ja hallintokeskusta tuottamaan neuvottelukunnan tarvitsemää tietoa, jos ministeriö pitää sitä perusteltuna.

30 b §. *Kehittämis- ja hallintokeskuksen asiantuntija-arvio työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa vähintään kerran vuodessa asiantuntija-arvio työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta. Arvio olisi tuotettava sekä valtakunnan laajuisena että kustakin työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavasta kunnasta tai työllisyysalueesta. Arvio perustuisi 30 a §:ssä tarkoitettuun tietotuotantoon.

Asiantuntija-arviota hyödynnettäisiin järjestämislain 23 §:ssä tarkoitettujen työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisessä. Yhteistyö- ja seurantakeskustelussa voitaisiin tarvittaessa käsitellä arviossa esiin nousseita seikkoja.

Tietotuotanto ja asiantuntija-arviot palvelisivat myös työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävää seurata ja ennakoida palvelujärjestelmän toimivuutta sekä työ- ja elinkeinoministeriön yleistä tehtävää ohjata, kehittää ja valvoa julkisia työvoimapalveluita. Työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä arvion tuottamisen ajankohdan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asioista, jotka kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi asiantuntija-arviossaan ainakin arvioitava. Momentin 1 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimaviranomaisten toiminnan ja resursoinnin keskeiset tunnusluvut. Tällaisia tunnuslukuja ovat esimerkiksi työllisyyden hoidon kustannukset ja jakautuminen sekä kustannukset työnhakijaa kohden. Tunnusluvut sisältäisivät myös mahdollisuuksien mukaan tietoja työvoimapalveluina järjestettävistä kotoutumis- ja mahdollisista muista erityisesti vieraskielisille asiakkaille kohdennetuista palveluista.

Momentin 2 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimapalveluiden toimivuutta, käyttöä, saatavuutta, laatua ja vaikutuksia. Tämä arvio perustuisi kehittämis- ja hallintokeskuksen ylläpitämän valtakunnallisen TE- ja koto-palveluiden raportointijärjestelmän sisältämiin tietoihin. Raportointijärjestelmässä hyödynnetään kehittämis- ja hallintokeskuksen omien rekisterien ja muiden TE- ja koto-palveluiden arviointin kannalta relevanttien tilastojärjestelmien tietoja. Arvioinnissa olisi esitettävä erillisenä vastaavat tiedot työvoimapalveluina järjestettävistä kotoutumis- ja mahdollisista muista erityisesti vieraskielisille ja ulkomaalaisille asiakkaille kohdennetuista työvoimapalveluista, ellei näitä raportoida erillisessä kehittämis- ja hallintokeskuksen kotoutuja-asiakkaita ja maahanmuuttaja-asiakkaita koskevassa säännöllisessä julkaisussa.

Momentin 3 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työnhakija- ja työpaikkamäärien kehitystä ja koostumusta. Tiedot tuotetaan kehittämis- ja hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä TE- ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä. Työnhakijoiden koostumusta ja määriä tarkastellaan muun muassa työttömyyden keston, palvelutarpeen, ikäryhmän, sukupuolen, ammattitaustan ja työllistymissuunnitelman tyyppin mukaisesti. Arviossa olisi esitettävä erillisenä tietona myös työnhakijana olevat kotoutuja-asiakkaat sekä vieraskieliset ja ulkomaalaiset työnhakija-asiakkaat, ellei näitä raportoida erillisessä kehittämis- ja hallintokeskuksen kotoutuja-asiakkaita ja maahanmuuttaja-asiakkaita koskevassa säännöllisessä julkaisussa.

Momentin 4 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimapalveluiden järjestämiseen ja työvoimaviranomaisten työttömyysturvaan liittyvien lakisääteisten tehtävien toteutumista. Tällaisia lakisääteisiä tehtäviä ovat muun muassa järjestämislain 4 luvussa säädettyyn työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät sekä muut järjestämislaissa työvoimaviranomaiselle säädetty tehtävät ja työttömyysturvalaissa säädetty työttömyysturvan työvoimapoliittisiin edellytyksiin liittyvät työvoimaviranomaisen tehtävät. Tietopohja saataisiin tältäkin osin kehittämis- ja hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä TE- ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista työvoimapalveluissa koskevan selvityksen tuottamisesta. Kehittämisen ja hallintokeskuksen olisi tuotettava selvitys osana pykälässä tarkoitettua asiantuntija-arviota joka toinen vuosi.

Kunnan työvoimapalveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu, että tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Perustuslaissa edellytetään, että sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä. Lisäksi työnhakijoiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi järjestämislaissa säädetään, että julkisissa työvoimapalveluissa asiakkaalla on omassa asiassaan oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, myös yksikielisessä työvoimaviranomaisessa.

Työvoimapalveluiden yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta vastaavan työ- ja elinkeinoministeriön tehtävien hoidon kannalta on olennaista, että se saa tietoa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta säännöllisesti. Selvityksen tietopohjana hyödynnettäisiin ainakin kehittäminen- ja hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä työvoimapalveluiden ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä saatavaa tietoa, aluehallintoviraston laillisuusvalvonta-aineistoa ja yhdenvertaisuusvaltuutetun vuosikertomusta.

30 c §. *Kehittäminen- ja hallintokeskuksen yhteenveto työvoimapalvelujärjestelmän toiminnasta.* Pykälässä säädettäisiin kehittäminen- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa kerran hallituskaudessa yhteenveto työvoimapalvelujärjestelmän toiminnasta. Järjestämislain 22 §:n 2 momentin mukaan työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävänä on antaa hallituskausittain valtioneuvostolle selvitys palvelujärjestelmän tilasta. Säännöksen mukaan selvityksessä esitetään muun muassa arvio palvelujärjestelmän toimivuudesta. Ehdotetussa 30 b §:ssä tarkoitettu yhteenveto olisi pohja neuvottelukunnan selvityksessä esitettävälle palvelujärjestelmän toimivuutta koskevalle arviolle.

Yhteenveto olisi tuotettava työ- ja elinkeinoministeriön määräämänä ajankohtana. Hallituskaudet kestävät lähtökohtaisesti neljä vuotta. Hallituskausi voi kuitenkin kestää myös vähemmän kuin neljä vuotta. Yhteenvedon ajankohtaan vaikuttanevat myös neuvottelukunnan kokoontumisajat ja muut työskentelytavat. Näistä syistä yhteenvedon ajankohta jäisi työ- ja elinkeinoministeriön määrättäväksi. Käytännössä yhteenveto tulisi laadittavaksi hallituskauden viimeisen syksyn aikana, jotta neuvottelukunta voisi hyödyntää sitä hallituskauden lopussa tehtävän selvityksensä valmistelussa.

Pykälän 2 momentissa säädetään asioista, jotka yhteenvedossa olisi ainakin esitettävä ja arvioitava. Nämä koostuisivat toisaalta ehdotetun 30 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja asiantuntija-arvioinneista ja toisaalta ehdotetun 30 a §:n 1-3 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja asiantuntija-arvioinneista.

Momentin 1 kohdan mukaan yhteenvedossa olisi esitettävä tietoja ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista. Tiedot ja arvio perustuisivat ehdotetun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin ja asiantuntija-arviointeihin. Yhteenvedossa

tarkastelujakso olisi vajaa neljä vuotta, kun 30 §:n 2 momentissa tarkastelujakso on kalenterivuosi.

Pykälän 2 momentin 2-5 kohdassa tarkoitetut tiedot olisivat samoja kuin mitä 30 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetussa asiantuntija-arviossa olisi arvioitava. Niiden sisältöä on kuvattu tarkemmin edellä 30 a §:n 3 momentin perusteluissa.

Tiedot olisi valtakunnallisen tason lisäksi esitettävä maakunnittain. Maakuntakohtainen tarkastelu on toisaalta riittävän tarkka taso tuomaan esiin alueiden välisiä eroja, ja toisaalta se on riittävän yleinen taso, jotta tiedot eivät pirstoudu liian pieniin yksiköihin. Maakunta on aluehallinnon yksikkö, jota käytetään aluekehittämisen lisäksi esimerkiksi eduskuntavaalien vaalipiiri- jaon pohjana. Näistä syistä valtioneuvostolle annettavan selvityksen pohjana olisi perusteltua olla valtakunnallisen tason lisäksi maakuntatason tiedot.

Jos työllisyysalueen muodostavat kunnat sijaitsevat kahden tai useamman eri maakunnan alueella, yhteenvedossa kaikki työllisyysalueen kunnat käsiteltäisiin sen maakunnan kohdalla, johon työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaava vastuukunta kuuluu tai jossa on työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän kotipaikka. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

30 d §. *Kehittämisen ja hallintokeskuksen työvoimaviranomaisen työvoimapalvelujen järjestämisen arviointiin liittyvät tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin kehittämisen ja hallintokeskuksen velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle, jos se havaitsee tilanteen heikentyneen olennaisesti jollakin työllisyysalueella tai työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavassa kunnassa. Kyseessä olisi eräänlainen herätemenettely, jonka perusteella työ- ja elinkeinoministeriö voisi valmistautua tarkastelemaan kyseistä työllisyysaluetta tai kuntaa tarkemmin. Se tukisi osaltaan järjestämislain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Kehittämisen ja hallintokeskuksen olisi saatettava ilmoitus tiedoksi kyseiselle kunnalle tai työvoimaviranomaiselle.

Jos työ- ja elinkeinoministeriö pitäisi sitä aiheellisena, se voisi pyytää kehittämisen ja hallintokeskusta tuottamaan tietoa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 24 §:n 4 momentissa tarkoitetuista seikoista kyseisestä kunnasta tai työllisyysalueesta. Kehittämisen ja hallintokeskuksen tuottama tietoa palvelisi mahdollista työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laajempaa arviota.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025 samaan aikaan järjestämislain ja ELY-KEHA-lain muutosten kanssa. Kyseisten lakien voimaantulosta ja sovellettavista siirtymäsäännöksistä säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta annetussa laissa (383/2023).